

บทที่ ๑

บทนำ

ก. สภาพของปัญหา

หลังจากที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับชัยชนะในเวียดนาม ลาว และกัมพูชา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีประชาชนที่หวาดกลัวว่าภายใต้การปกครองของรัฐบาลคอมมิวนิสต์ ชีวิต และทรัพย์สินของตนจะไม่ปลอดภัย และมีความหวั่นเกรงว่า ตนจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบบการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม ภายใต้การปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ได้ จึงได้พากันอพยพเข้ามาในประเทศไทย เส้นทาง การอพยพจากเวียดนาม ลาว และกัมพูชา ในช่วงปี ๒๕๑๘ - ๒๕๑๙ และในปีต่อ ๆ มา สำหรับผู้อพยพนั้น จึงมุ่งมายังจังหวัดชายแดนของไทย ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อกัน และสะดวกในการหลบหนีเข้ามา

การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของผู้อพยพดังกล่าว ได้ก่อให้เกิดปัญหาแก่รัฐบาลไทยหลายประการ ที่สำคัญได้แก่

๑. ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ เป็นภาระแก่รัฐบาลไทยในการเลี้ยงดู การให้บริการที่พิถีพิถัน ทำให้ต้องเสียกำลังคน เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ที่ต้องคอยดูแลความสงบ ทำให้ต้องสิ้นเปลืองทรัพยากร เช่น ยานพาหนะ น้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น อันเป็นการซ้ำเติมภาระต่าง ๆ ที่รัฐบาลไทยได้เผชิญอยู่แล้ว เช่น ปัญหาการเพิ่มของประชากร ปัญหาการว่างงาน ปัญหาการขาดดุลการค้า เหล่านี้เป็นต้น

๒. ปัญหาทางด้านการเมือง ก่อให้เกิดการแทรกซึมของฝ่ายตรงข้ามที่ปะปนมาในหมู่ผู้อพยพชายจีน จึงเป็นภาระของรัฐบาลไทยที่จะต้องคอยสอดส่องดูแลติดตามความเคลื่อนไหว ตลอดจนการควบคุมผู้อพยพ นอกจากนั้น การอพยพเข้ามายังเป็นการทำลายความสงบตามชายแดน ทำให้เกิดความตึงเครียดบริเวณชายแดนอีกด้วย

๓. ปัญหาทางศาสนสังคม การที่ผู้อพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้อพยพและชุมชนท้องถิ่น และโดยที่รัฐบาลไทยต้องรับภาระเกื้อกูลผู้อพยพและการที่ผู้อพยพได้รับความช่วยเหลือ เกื้อกูลจากบรรดาประเทศต่าง ๆ และองค์การการกุศลต่าง ๆ เป็นอย่างดี ทำให้ประชาชนไทยจำนวนมากมีทัศนคติว่า "ผู้อพยพได้รับการเอาใจใส่ดีกว่าชุมชนท้องถิ่น" สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความรู้สึกไม่พอใจขึ้นในหมู่ประชาชนคนไทย ซึ่งอาจเป็นเครื่องบั่นทอนความสงบสุขของสังคม

ปัญหาทั้งสามประการข้างต้นนี้ มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไม่ออก และ เป็นผลต่อการทำลายความมั่นคงของชาติได้ เพราะฉะนั้นในการแก้ปัญหา รัฐบาลไทยจึง จำเป็นต้องดำเนินนโยบายเกี่ยวกับผู้อพยพให้สอดคล้องกันทุกด้าน

นโยบายของรัฐบาลไทยที่ได้ถือปฏิบัติต่อผู้อพยพ ที่ถือว่ามีความจำเป็นและสำคัญ ได้แก่ การสกัดกั้น ผลักดัน และการควบคุม แต่ในทางปฏิบัติการใช้มาตรการสกัดกั้น และผลักดันเป็นไปด้วยความยากลำบากและมีได้เกิดผลมากนัก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า มาตรการดังกล่าวต้องใช้วิธีปฏิบัติที่รุนแรง ดังนั้น การดำเนินการตามมาตรการข้างต้นจึง เน้น ในด้านการควบคุมมากกว่า

ผู้อพยพที่เข้ามาในประเทศไทย ทางรัฐบาลได้จัดให้อยู่ในศูนย์รับผู้อพยพ เพื่อที่จะให้บริการด้านที่พักอาศัย การเลี้ยงดู การอนามัย การศึกษา และรัฐบาลไทยยังต้องมีภาระ ในด้าน การเมือง เพื่อจะได้ควบคุมสอดส่องและป้องกันมิให้ผู้อพยพมีการกระทำหรือปฏิบัติการ ในทางที่จะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

ศูนย์รับผู้อพยพที่สำคัญได้แก่ ศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย ผู้อพยพส่วนใหญ่ เป็นชาวลาวที่หนีมาจากลาว ศูนย์รับผู้อพยพอำเภอปากชม จังหวัดเลย ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็น ชาวเขาเผ่าแม้วที่หนีมาจากลาว ศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดอุดรราชธานี ผู้อพยพส่วนใหญ่เป็น ชาวลาวที่หนีมาจากลาว ศูนย์รับผู้อพยพอำเภออรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี ผู้อพยพส่วนใหญ่ เป็นชาวกัมพูชาที่หนีมาจากกัมพูชา

สำหรับศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย ซึ่งเป็นศูนย์ฯ ใหญ่ และผู้อพยพ ส่วนใหญ่มาจากลาว ประกอบด้วยบุคคลหลายอาชีพ ซึ่งมีสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม

และการเมืองแตกต่างกัน อีกทั้งยังมีชนกลุ่มน้อยในลาว เช่น ไทคำ ไทมุง รวมอยู่ด้วย จำนวนผู้อพยพจากลาวที่อยู่ในศูนย์ฯ จังหวัดหนองคายตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ถึง ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๒๒ มีจำนวน ๘๗,๙๘๘ คน ซึ่งเป็นยอดผู้อพยพสูงสุดเท่าที่เคยมีมา จำนวนผู้อพยพที่เข้ามาในประเทศไทยแยกเป็นรายปีได้ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘	ผู้อพยพที่เดินทางเข้ามาทางจังหวัดหนองคาย	จำนวน	๘,๙๘๘	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๑๙	"	"	๑๓,๕๓๕	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๐	"	"	๑๓,๐๖๓	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๑	"	"	๒๐,๓๕๖	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๒	"	"	๒๘,๘๙๘	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๓	"	"	๒๙,๕๑๘	คน

โดยเฉลี่ยแล้วมีผู้อพยพเข้ามาในศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคายเดือนละ ๑,๐๐๐ คน จำนวนผู้อพยพเหล่านี้ได้อพยพไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่สามแล้ว แยกเป็นรายปีได้ ดังนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๑๘	มีผู้อพยพจากจังหวัดหนองคายเดินทางไปประเทศที่สาม	จำนวน	๘๙๕	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๑๙	"	"	๖,๘๖๗	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๐	"	"	๓,๑๘๑	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๑	"	"	๖,๙๓๒	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๒	"	"	๑๖,๔๖๖	คน
ปี พ.ศ. ๒๕๒๓	"	"	๓๐,๘๘๓	คน

ข. วัตถุประสงค์

๑. ถึงแม้ว่าการอพยพพลัดถิ่นของมนุษยชาติ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาช้านานก็ตาม แต่สำหรับกรณีผู้อพยพชาวอินโดจีนที่หลบหนีออกนอกประเทศในครั้งนี้ ซึ่งเป็นเหตุการณ์สำคัญอันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการสู้รบและการเปลี่ยนแปลงระบอบการเมือง เศรษฐกิจและสังคมภายในประเทศเหล่านั้นอย่างรุนแรง และยังผลกระทบต่อประเทศไทย

โดยตรง ดังนั้น ในที่นี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงมูลเหตุของการอพยพครั้งนี้ โดยจะให้ความสำคัญเฉพาะกรณีผู้อพยพจากประเทศลาว

๒. การที่มีผู้อพยพจากอินโดจีนหลังไหลเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมากย่อมมีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติในด้านต่าง ๆ อย่างยิ่ง ซึ่งรัฐบาลก็ได้กำหนดมาตรการการป้องกันไว้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาที่เกิดจากผู้อพยพก็ยังคงมีอยู่ จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติที่เกิดจากผู้อพยพเหล่านั้น ซึ่งในที่นี้ศึกษาเฉพาะกรณีผู้อพยพชาวลาวที่อยู่ในศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย รวมทั้งศึกษาถึงวิธีและปัญหาต่าง ๆ ในการควบคุมผู้อพยพภายในจังหวัดหนองคายด้วย

ค. แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญหรือสมมุติฐาน

การที่มีผู้อพยพหลังไหลเข้ามาเป็นจำนวนมากนั้น เป็นภัยคุกคามต่อประเทศไทยทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมเป็นอย่างมาก การที่รัฐบาลได้ใช้มาตรการควบคุมนั้น เป็นความจำเป็นและเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่ง ที่จะช่วยลดภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ

สมมุติฐานคือ การควบคุมผู้อพยพเป็นมาตรการอันสำคัญในการช่วยลดการกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของชาติ

ง. ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง "ปัญหาการควบคุมผู้อพยพและผลกระทบต่อประเทศไทย: ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย" จะใช้วิธีการดังต่อไปนี้

๑. การค้นคว้าข้อมูลและพยานหลักฐานจากเอกสารอันได้แก่

๑.๑ เอกสารทางวิชาการทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เสนอโดยนักวิชาการ และผู้ที่ทำการศึกษาปัญหาผู้อพยพในอินโดจีน ข้อมูลส่วนนี้จะช่วยให้เข้าใจข้อเท็จจริงและแนวความคิดของบุคคลต่าง ๆ ที่สนใจปัญหาผู้อพยพอินโดจีน

๑.๒ เอกสารทางราชการ ข้อมูลส่วนนี้จะช่วยให้เข้าใจถึงนโยบายของ
รัฐบาลไทย และแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวกับผู้ป่วย นอกจากนี้ จะช่วยให้เข้าใจถึงท่าทีของ
รัฐบาลไทยต่อปัญหาผู้ป่วย

๒. การวิจัยภาคสนาม ซึ่งประกอบด้วย

๒.๑ การสัมภาษณ์ผู้ป่วย โดยมีแบบสอบถามเป็นแนวทาง เพื่อให้ได้มาซึ่ง
ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุผลการอพยพ และทัศนคติของผู้ป่วยต่อการปฏิบัติของรัฐบาลไทยต่อผู้ป่วย
ในการสัมภาษณ์นี้จะเลือกสัมภาษณ์

ก. บุคคลที่เป็นผู้นำของผู้ป่วย และตัวแทนของกลุ่มอาชีพต่าง ๆ ผู้นำของ
ผู้ป่วยได้แก่ บุคคลที่รับผิดชอบโดยผู้ป่วยให้เป็นหัวหน้าและคณะกรรมการต่าง ๆ เพื่อ
ประสานงานกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยภายในศูนย์ฯ และการบริหารภายในศูนย์ฯ

ข. เจ้าหน้าที่ฝ่ายไทยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลและปัญหาที่เกี่ยวข้อง
การบริหาร และการควบคุมผู้ป่วยภายในศูนย์ฯ

๒.๒ จากการสังเกตการณ์ (Observation) เนื่องจากผู้ศึกษาเป็นผู้
ปฏิบัติงานอยู่ภายในศูนย์ฯ จังหวัดหนองคายอยู่แล้ว วิธีสังเกตการณ์จะช่วยให้เข้าใจและได้
ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ป่วยผสมผสาน

๒.๓ การพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) โดยนำข้อมูล
ทั้งหลายที่ได้รวบรวมมาจัดระเบียบแยกแยะและหาคำตอบ

สำหรับการออกแบบสอบถามนั้น เนื่องจากผู้ศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่ราชการที่
ศูนย์รับผู้ป่วยจังหวัดหนองคาย ตั้งแต่วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๒๒ และได้โอนไปปฏิบัติราชการที่
สำนักงานจังหวัดหนองคายตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๒ ถึงเดือนตุลาคม ๒๕๒๓ ผู้ศึกษาจึง
ได้ถือโอกาสทำการศึกษาโดยออกแบบสอบถามผู้ป่วยภายในศูนย์ฯ เมื่อเดือนมิถุนายน -
กันยายน ๒๕๒๓ เป็นจำนวน ๔๐๐ ชุด แต่ได้กลับคืนมาและใช้ได้เพียง ๒๕๐ ชุด นอกจากนั้น
ผู้ศึกษายังได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ป่วยบางคนด้วยตนเอง การวิเคราะห์แบบสอบถามก็มีได้กระทำ
โดยละเอียด คำตอบจากแบบสอบถามเป็นเพียงส่วนหนึ่ง และไม่ได้เป็นหลักในการศึกษา

เพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ แท้ก็ไล่สะท้อนภาพบางประการจากทัศนะของผู้อพยพในค่านต่าง ๆ
 ฉะนั้น แบบสอบถามนี้จึงมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์มากขึ้น อนึ่ง งานวิจัยฉบับนี้
 ศึกษาเหตุการณ์และจำกัดข้อมูลเพียงปี พ.ศ. ๒๕๒๓ เท่านั้น

การคำนวณอัตราส่วนจากคำตอบแบบสอบถาม ได้คำนวณจากคำตอบทั้งหมด
 ของแต่ละขอ กล่าวคือ คำถามแต่ละคำถามอาจจะมีหลายคำตอบ และมีผู้อพยพตอบบางคำถาม
 ฉะนั้น จำนวนคำตอบของแต่ละคำถามอาจจะมีไม่เท่ากัน การคำนวณจึงกระทำจากจำนวน
 คำตอบทั้งหมดของแต่ละขอ

แนวความคิดเกี่ยวกับการอพยพ

การอพยพเป็นปรากฏการณ์อย่างหนึ่งที่เกิดขึ้นมานานแล้ว เคยมีผู้กล่าวว่า การ
 อพยพเป็นสัญชาตญาณของมนุษย์^๑ เหมือนกับสัตว์ทั้งหลายที่เคลื่อนย้ายเพื่อแสวงหาอาหาร
 หรือสืบพันธุ์ ให้ดำรงชีวิตอยู่ต่อไป และยังมีผู้กล่าวว่า การอพยพของมนุษย์ (Migration)
 เป็นสิ่งจำเป็นที่จะแลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกันและเกิดความสัมพันธ์อย่างใหม่ พัฒนาไป
 จนเป็นความเข้าใจร่วมกัน และเข้าใจซึ่งกันและกัน^๒

^๑ Franklin D. Scott, "Migration in the Dynamics of History,"
 in World Migration in Modern Times, ed. Franklin D. Scott (Englewood
 Cliffs, N.J. : Prentice - Hall Inc., 1968), p. 2.

^๒ Donald R. Taft and Richard Robbins, International Migrations:
 The Immigrant in the Modern World (New York : The Ronald Press
 co., 1955), pp. 3 - 5.

ก. ลักษณะและประเภทของการอพยพ

๑. Franklin D. Scott ได้อธิบายลักษณะของการอพยพในรูปแบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตเป็น ๓ ลักษณะด้วยกันคือ^๑

๑.๑ ลักษณะของชนเผ่าสลาฟในอดีตที่ค่อย ๆ เคลื่อนย้ายไปทางทิศตะวันตก ในยุโรปจนถึงแม่น้ำเอลเบ (Elbe) หรือชาวเยอรมันที่มีจำนวนมากและแข็งแกร่ง ได้ขยายตัวไปทางตะวันออกจนถึงปรัสเซีย และได้ขึ้นไปทางเหนือถึงแคว้นต่าง ๆ ในแถบบอลติก การที่ชาวจีนมุ่งลงใต้สู่เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และขึ้นเหนือสู่แมนจูเรีย รวมถึงการมุ่งสู่ตะวันตกของชาวอเมริกาในยุคบุกเบิกด้วย หรือการออกสู่ฐานเมืองของคนในกรุงปัจจุบัน ก็ถือเป็นกรณีโยกย้ายในประเภทนี้ซึ่งพอจะกล่าวได้ว่า ลักษณะของการอพยพนี้มีลักษณะบางอย่างที่เหมือนกับการขยายตัว

๑.๒ การผลักดันตัวเองของพวกไวคิงทางทะเลที่ไปตั้งถิ่นฐานที่หาคในไออร์แลนด์ นอร์มันดี และในไอซ์แลนด์ แต่ยังไม่สามารถที่จะไปได้ถึงกรีนแลนด์และบริเวณชายฝั่งของทวีปอเมริกาเหนือ ลักษณะของพวกนี้ยังถูกต่อต้านในการที่จะเข้าไปในส่วนลึกของรัสเซีย การอพยพในลักษณะนี้ถูกจำกัดทั้งเวลาและจำนวนคน แต่กระนั้นก็ตามยังคงมีอิทธิพลเหลือทิ้งไว้

๑.๓ ลักษณะที่ ๓ ได้แก่ การโยกย้ายของพวก Etruscans จากเอเชียไมเนอร์ เข้าไปในอิตาลี และได้ให้รากฐานความชำนาญทางด้านเทคนิคและองค์การแก่พวกลาติน ในการสร้างสาธารณรัฐโรมันในเวลาต่อมา จนกลายเป็นจักรวรรดิโรมัน ซึ่งต่อมาเมื่อออกอนแอลงก็มีพวก Teutonic ซึ่งโยกย้ายเข้ามาช่วยให้มีการเปลี่ยนแปลงจนเกิดเชื้อสาย (สายเลือด) ใหม่ขึ้น การเชื่อมโยงระหว่างโรมันกับเยอรมันทางวัฒนธรรมช่วยขยายศาสนาคริสต์และภาษาลาตินไปยังยุโรปตอนเหนือ หรือลักษณะของการอพยพของ

^๑Franklin D. Scott, "Migration in the Dynamics of History," in World Migration in Modern Times, pp. 2 - 3.

มวชนจากยุโรปในศตวรรษที่ ๑๙ - ๒๐ ซึ่งลักษณะของการอพยพนี้เป็นแบบปฏิกริยาถูกใช้ และมีจำนวนคนเป็นจำนวนมาก

Franklin D. Scott ชี้ให้เห็นว่า การอพยพลักษณะดังกล่าวข้างต้นเป็น "เหตุการณประวัติศาสตร์" ซึ่งบางลักษณะก็ถูกทำลายลงตั้งแต่ตอนเริ่มต้นของการอพยพ และบางลักษณะก็ยังคงเหลืออยู่

๒. การอพยพนอกจากจะมี ๓ ลักษณะดังกล่าวแล้ว การอพยพยังแบ่งเป็นประเภทต่าง ๆ อีก ๕ ประเภทซึ่ง Donald R. Taft และ Richard Robbins^๑ ได้รวบรวมไว้โดยพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการอพยพดังนี้ คือ

๒.๑ การอพยพที่เกิดจากการรุกราน (Invasion) เป็นการเคลื่อนไหวเป็นหมู่ ซึ่งพวกที่ป่าเถื่อนมักจะเข้าไปยังที่พวกที่เจริญกว่า ตัวอย่างเช่น การบุกรุกของพวก Goths ในศตวรรษที่ ๓ ถึงศตวรรษที่ ๖ ปัจจุบันมีอยู่เล็กน้อยเท่านั้น การบุกรุกเช่นนี้มักเกี่ยวข้องกับเหตุผลในเรื่องสวัสดิการ ดังนั้น จึงเป็นไปด้วยความสงบ

๒.๒ การอพยพที่เกิดจากการโค้ยชนะในสงคราม (Conquest) เป็นการที่กลุ่มคนที่มีวัฒนธรรมที่เจริญกว่าเป็นฝ่ายโจมตีพวกที่คอยพัฒนาการ ข้ามเชื้อชาติ และประเทศจึงอยู่ในวงจำกัด แต่ก็จะมีการผสมกลมกลืนระหว่างกันได้

๒.๓ การอพยพที่เกิดจากการล่าอาณานิคม (Colonization) เป็นการเคลื่อนไหวของรัฐที่มั่นคงและแข็งแรงโดยส่งคนของตนเข้าไปตั้งถิ่นฐานในแห่งใหม่ ภายใต้การปกครองของตน หรือเข้าไปในรัฐที่มีความอ่อนแอกว่าในทางการเมือง ลักษณะนี้ต่างกับประเภทที่ ๒ (Conquest) เพราะเป็นการเข้าไปอย่างสันติ แมว่าจะเกิดขึ้นภายหลังจากมี Conquest แล้วก็ตาม แต่ Colonization นี้อาจก่อให้เกิดความตึงเครียดและนำไปสู่การสงครามได้ แรงจูงใจในเรื่องนี้อาจมีได้ทั้งเหตุผลทางการค้า

^๑ Donald R. Taft and Richard Robbins, International Migrations: The Immigrant in the Modern World, pp. 19 - 20.

และทางการเมือง ถ้าอยู่ในพื้นที่แคบ ๆ ก็เรียกว่า Farm Colony แต่ถ้าได้มีการเพาะปลูก
โดยใช้แรงงานคนในท้องถิ่นนั้นและนำไปสู่ตลาดโลกก็ถือเป็น Plantation Colony
เช่น รัฐ ๑๓ รัฐของสหรัฐอเมริกาในยุคแรก แคนาดา นิวซีแลนด์ เป็น Farm Colony
ส่วนในชวา จาไมกา มาดากัสการ์ เป็น Plantation Colony ลักษณะเหล่านี้ทำให้ประชากร
ได้รับวัฒนธรรมต่าง ๆ จากผู้ปกครองมามาก แต่ก็ยังคงรักษาศาสนาและสถาบันของตนอยู่

๒.๔ การอพยพโดยเสรี (Free Immigration) เป็นการเคลื่อนย้าย
ของคนทั้งในลักษณะเดี่ยวและครอบครัว โดยเอกเทศปราศจากการสนับสนุนหรือบังคับจาก
ประเทศที่พัฒนาแล้วประเทศหนึ่งซึ่งมักจะเป็นประเทศเก่าและประชากรหนาแน่น ไปยัง
ประเทศพัฒนาแล้ว อีกประเทศหนึ่งที่เป็นประเทศใหม่ประชากรเบาบาง โดยเจตนาที่จะ
อาศัยอยู่อย่างถาวร ซึ่งแบบนี้เกิดขึ้นมากในระหว่างศตวรรษที่ ๑๙ ถึง ๒๐ เช่น จากยุโรป
ไปยังอเมริกา แต่แบบนี้จะค่อย ๆ หายไป เพราะรัฐบาลเริ่มจะควบคุมและเข้มงวดมากขึ้น

๒.๕ การอพยพโดยถูกบังคับและโยกย้ายพลเมือง (Compulsory
Migration and Exchange of Population) มีความหมายตรงกันข้ามกับ Free
Immigration คือ จะโยกย้ายด้วยความจำเป็น เช่น ถูกขู่ว่าจะอดตาย ก็จำต้องโยกย้าย
หรือการสงครามที่ทำให้คนต้องโยกย้ายหาที่ปลอดภัยกว่า เป็นต้น

ข. มูลเหตุของการอพยพ

สาเหตุของการอพยพมีหลายสาเหตุต่าง ๆ กัน ดังที่กล่าวแล้วว่า การอพยพ
เป็นเรื่องของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นความปรารถนาของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ
การอพยพยังมีสาเหตุมาจากความมอดคอยาก ความหนาแน่นของประชากรสงคราม โดยเฉพาะ
ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ การเคลื่อนไหวของมวลมนุษย์ในยุโรปมีเป็นจำนวนมาก
ทั้งนี้ยังมีสาเหตุมาจากความล้มเหลวของการปกครองระบอบเผด็จการภัยคอมมิวนิสต์^๑

^๑Louise Holborn, "Refugee Migration in the Twentieth
Century", in World Migration in Modern Times, pp. 153 - 155.

เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เราสามารถที่จะแยกแยะเหตุผลที่เป็นสาเหตุให้มีการอพยพได้ ดังนี้ คือ

๑. การกดขี่รังแกด้วยเหตุผลทางศาสนา (Religious Persecution)
๒. การกดขี่ทางการเมือง (Political Oppression)
๓. ความทุกข์ยากทางเศรษฐกิจ (Economic Hardship)

ค. ความจำเป็นในการควบคุมผู้อพยพ

โดยปกติมนุษย์ที่เดินทางหรือเคลื่อนย้ายมักจะนำสิ่งที่สามารถนำไปได้ติดตัวไปด้วย ไม่ว่าจะเป็นยุคใดสมัยใดก็ตาม ยกตัวอย่างเช่น ในยุคหิน ผู้ที่เดินทางท่องเที่ยวไปได้นำเอา ประเพณีการฝังศพ และลักษณะของขวานหินไปด้วยตลอดระยะทางที่ตนได้เดินทางไป ส่วนใน ยุโรปตอนเหนือ ศาสนาอิสลามถูกนำเข้ามาแอฟริกาเหนือและเข้ามาในเอเชีย เพราะว่ามี กำลังที่เหนือกว่า เป็นต้น^๑ ซึ่งมีลักษณะเป็นการกระจายวัฒนธรรมอันเป็นการกระจายออกไป โดยการอพยพหรือเป็นการหิวขี้มกันโดยผ่านกระบวนการอพยพ เช่น การผลิตเกษตรกรรม และเทคนิคจะถูกนำมาโดยคนโบราณ ได้แก่ ชาวสาคี จากเอเชียไปยังยุโรปตอนเหนือ หรือ มันท่าปะหลังและชาวจากตะวันออกไปสู่แอฟริกา เป็นต้น^๒ โดยลักษณะนี้หมายถึงรวมถึงการ กระจายหรือการหิวขี้มทางด้านสถาปัตยกรรม คนตรี ฯลฯ รวมตลอดถึงภาษาการปกครอง ด้วยเช่นกัน

^๑ John F. Kennedy, A Nation of Immigrants, (New York : Popular Library, 1964), p. 24.

^๒ Franklin D. Scott, "Migration in the Dynamics of History," in World Migration in Modern Times, p. 5.

^๓ Ibid., pp. 5 - 7.

ในขณะที่ผู้คนเดินทางและเคลื่อนที่พร้อมทั้งนำสิ่งที่สามารถนำติดตัวไปด้วยนั้น ไม่เฉพาะสิ่งของ เครื่องใช้ที่สามารถนำติดตัวไปด้วยเท่านั้น ยังมีสิ่งสำคัญที่ไม่สามารถละทิ้งใดเอาติดตัวไปด้วย นั่นคือความคิดของมนุษย์ในสถานการณ์หนึ่งมนุษย์จะถูกบังคับให้คิดค้นหา เครื่องมือใหม่ สถาบันใหม่ เพื่อที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์และในที่สุดการคิดค้นก็เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตาม การอพยพของมนุษย์ชาติเกือบทั้งหมด จะนำมาซึ่งสิ่งคั่งงวดา ขาดคน และในสิ่งเหล่านี้จะมีลักษณะทั้งความขัดแย้งและความร่วมมือ^๒ ดังนั้น จึงจำเป็น ต้องมีมาตรการบางอย่างที่จะเป็นเครื่องมือในการควบคุม ในทางที่จะไม่ทำให้เกิดความ ชุลมุนวุ่นวาย พร้อมทั้งไขมาตรการที่จะทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติระหว่างผู้ที่อยู่ก่อน กับผู้ที่อพยพมาใหม่ กรณีนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะเป็นตัวอย่างที่ศึกษาคือ ตั้งแต่ยุคตั้ง ประเทศชนหลายชาติต่างรู้ว่า พวกตนต่างมาจากที่อื่น ๆ ใดอยู่ร่วมกันในประเทศที่ใกล้เคียงกัน ต่างก็ต้องต่อสู้กับพวกที่อยู่มาก่อน โดยเฉพาะชนเผ่าอินเดียนแดง จนในที่สุดได้รวมกันก่อตั้ง ประเทศขึ้นมา และได้พัฒนาเรื่อยมาจนกระทั่งในสมัยสงครามโลกครั้งที่ ๒ รัฐบาลสหรัฐฯ ต้องรับเอาผู้อพยพจำนวนมากจากยุโรป และในปัจจุบันนี้ รัฐบาลสหรัฐฯ ต้องออกกฎหมาย ต่าง ๆ หลายฉบับที่จะเป็นมาตรการในการควบคุม หรือปฏิบัติการบางอย่างต่อผู้อพยพทั้งหลาย

วิธีการเสนอเรื่อง

ในบทที่ ๒ และ ๓ ได้ศึกษาเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองในลาว อันเป็นสาเหตุสำคัญที่มีส่วนผลักดันให้ชาวลาวต้องอพยพออกนอกประเทศ และเหตุการณ์การ อพยพของชาวลาว ซึ่งในการศึกษาวิจัยส่วนนี้จะทำให้ทราบสภาพการณ์ทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับ ชาวลาวอพยพเป็นลักษณะเฉพาะ

^๑Ibid., p. 7 - 8.

^๒Donald R. Taft and Richard Robbines, International Migrations: The Immigrant in the Modern World, p. 5.

เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว รัฐบาลไทยก็ตระหนักถึงภัยและผลกระทบที่อาจเกิดกับประเทศไทยได้ จึงได้เตรียมการป้องกันโดยกำหนดนโยบายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อมิให้เกิดผลร้ายต่อประเทศไทย รัฐบาลได้กำหนดนโยบายสกัดกั้น และผลักดัน ตลอดจนดำเนินการช่วยเหลือผู้อพยพเหล่านั้นเพื่อให้ออกนอกประเทศไทยโดยเร็ว ซึ่งในที่นี้ได้ศึกษาจากเอกสารของทางราชการ เป็นสำคัญ ดังปรากฏในบทที่ ๔ และ ๕

ถึงแม้ว่า รัฐบาลไทยได้พยายามอย่างเต็มที่ที่จะมิให้บรรดาผู้อพยพเหล่านั้นเข้ามาอยู่ในประเทศไทยก็ตาม แต่ก็ยังมีผู้อพยพเป็นจำนวนมากที่ยังคงอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยรัฐบาลได้กำหนดมาตรการในการควบคุมผู้อพยพเหล่านั้นให้อยู่ในศูนย์รับผู้อพยพเพื่อทำการรวบรวมมิให้กระจัดกระจายอันจะนำมาซึ่งผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งได้กล่าวถึงมาตรการนี้ไว้ในบทที่ ๖ และได้ศึกษาวิจัยปัญหาการควบคุมผู้อพยพของศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคายไว้ในบทที่ ๗ ซึ่งส่วนนี้ได้จากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่เคยปฏิบัติหน้าที่ราชการในศูนย์รับผู้อพยพจังหวัดหนองคาย ในปี พ.ศ. ๒๕๒๒

อย่างไรก็ดี ในการปฏิบัติตามนโยบายและมาตรการที่ปฏิบัติต่อผู้อพยพตามที่รัฐบาลได้กำหนดไว้ ก็ยังขาดตกบกพร่องไม่สามารถที่จะบรรลุผลสำเร็จได้เต็มที่ จึงเกิดผลกระทบด้านต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และนำมาซึ่งผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง ดังปรากฏในบทที่ ๘

บทที่ ๘ ซึ่งเป็นบทสรุป จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้ทราบว่าบรรดาผู้อพยพชาวลาวที่หลบหนีเข้ามาในประเทศไทยเหล่านี้ ต่างหวาดกลัวว่าชีวิตและทรัพย์สินของตนจะไม่ปลอดภัย และหวังเกรงว่าตนจะไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับระบอบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ภายใต้การปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ได้ และทราบว่าเหตุการณ์ทั้งหมดนี้มีผลกระทบต่อความมั่นคงของชาติเป็นอย่างยิ่ง และรัฐบาลจึงควรดำเนินการควบคุมให้รัดกุมยิ่งขึ้นต่อไป